

Maantieteelliset seurat ja yhdistykset — Geografiska sällskap och föreningar

Suomen Maantieteellinen Seura — Geografiska Sällskapet i Finland

Toimintakertomus vuodelta 1980

Vuosi 1980 on ollut Suomen Maantieteellisen Seuran 92. toimintavuosi. Vuosi on kullunut tavanomaisten tieteelliselle seuralle kuuluvien tehtävien hoidossa. Seura on harjoittanut julkaisu-toimintaa, pitänyt yllä koti- ja ulkomaisia maantieteellisiä suhteita, laajentanut edustamansa tieteenalan harrastusta ja pyrkinyt maantieteen opetuksen edistämiseen. Seuran taloudellinen tila on pysynyt vakaana, mikä on varmistanut mm. julkaisu-toiminnan normaalin jatkumisen.

Seuran johto

Hallitus vuonna 1980

Prof. Aarne Nyyssönen, puheenjohtaja
Prof. Juhani Hult, varapuheenjohtaja
FT Olavi Heikkinen, sihteeri
Apul.prof. Erkki Jauhiainen, rahastonhoitaja
Prof. Toive Aartolahti
Dosentti Paul Fogelberg
Prof. Lauri Hautamäki
Prof. Stig Jaatinen
Prof. Arvo Naukkarinen
Prof. Kalevi Rikkinen
Prof. Jaakko Saviranta
Apul.prof. Matti Seppälä
FT Terttu Vartiainen
FM Leena Liikanen on toiminut Seuran no-
taarina.

Joulukuun 15. päivänä pidetyssä työjäsen-
ten vaalikokouksessa valittiin Seuralle vuo-
den 1981 hallitus. Tähän uuteen hallitukseen
tulivat seuraavat muutokset: Seuran puheen-
johtajaksi valittiin prof. Juhani Hult; vuo-
den 1980 puheenjohtaja erosi hallituksesta.
Prof. Hultin vapaaksi jättämälle varapu-
heenjohtajan paikalle valittiin dosentti Paul
Fogelberg. Hänen vapaaksi jääneelle paikal-
leen valittiin hallitukseen prof. Kauko Hah-
tola. Seuran sihteeriksi FT Olavi Heikkisen
tilalle, ajaksi 1. 4. 1981—31. 12. 1982, valittiin
FL Matti Tikkanen.

Jäsenet

Seuran jäsenmäärä oli toimintavuoden
päätyessä 1.308. Kasvua oli edellisestä vuo-
desta 67. Seuran yhdeksästä kunniajäsenestä
oli viisi kotimaista ja neljä ulkomaista. Kir-
jeenvaihtajajäseniä oli 42, työjäseniä 193, va-
kinaisia jäseniä 236 ja vuosijäseniä 828.

Seuran uusiksi kirjeenvaihtajajäseniksi
kutsuttiin seuraavat viisi henkilöä: prof. Nor-
man John Graves Englannista, prof. Cornelis
Koeman Hollannista, prof. Hans Georg Rich-
ter DDR:stä, Dr. Wolf Tietze Saksan Liitto-
tasavallasta ja prof. Hideo Tsukuda Japanis-
ta. Uusiksi työjäseniksi valittiin KTL Risto
Hölttä, KTL Riitta Liisa Koski ja FT Heikki
Vesajoki.

Vuoden 1980 aikana Seuran piiristä pois-
tuivat kuoleman kautta Seuran työjäsen ja
pitkäaikainen hallituksen jäsen, akateemikko
Kustaa Vilkuna sekä Seuran kirjeenvaihtaja-
jäsen prof. Oskar Schmieder (Saksan Liitto-
tasavalta). Seura kunnioittaa heidän muis-
toaan.

Kokoukset

Vuosikokous pidettiin 19.2. Tieteellisten
seurain talossa. Seuran puheenjohtajan ol-
lessa estynyt saapumasta vuosikokoukseen
varapuheenjohtaja prof. Juhani Hult piti
sääntömääräisesti puheenjohtajalle kuuluvan
esitelmän. Prof. Hultin esitelmän aiheena oli
»Maantieteen ohjelmallisuus». Kokoukseen
osallistui 12 Seuran jäsentä.

Työjäsenien vaalikokous pidettiin 15.12.
Metsätalossa. Kokoukseen osallistui 16 työ-
jäsentä. Puheenjohtaja prof. Nyyssönen toi-
votti kokousväen tervetulleeksi. Virallisten
kokousasioiden jälkeen Seuran puheenjohta-
ja sekä assistentti Tuomo Kotimäki esittelivät
kokoukseen osallistuneille Metsänarvioi-
mistieteen laitoksen vanhoja ja nykyisiä ar-
viointitöitä. Asian tiimoilta syntyi vilkas
keskustelu.

Maantieteilijäpäivät. Suomen XV maantie-
teilijäpäivät pidettiin 8.—9.11. Joensuussa.

Päivien teemana oli »Maantiede 1980-luvulla». Osanottajia oli 76. Päivien avauksen suoritti Suomen Maantieteellisen Seuran puolesta prof. Toive Aartolahti. Hän pohti puheessaan mm. maantieteilijäpäivien olemusta ja nykyistä merkitystä. Ensimmäisenä kokouspäivänä kuultiin professorien Gunnar Olsson (Ruotsista), Annika Takala, Toive Aartolahti, Arvo Naukkarinen, Lauri Hautamäki ja Juhani Hult yleisalustukset, joissa kiinnitettiin huomiota mm. yhteiskunnan ja yksilön välisiin suhteisiin, ihmiskeskiseen näkemykseen opetuksessa ja tutkimuksessa sekä koulu- ja yliopistomaantieteen välisiin yhteyksiin. Päivien teemaan paneuduttiin toisena päivänä työryhmien puitteissa. Ryhmä I hahmotteli 1980-luvun maantieteen tavoitekuva ja ryhmä II pohti maantieteen kasvatus- ja koulutustavoitteita 1980-luvulla. Molemmissa työryhmissä pidettiin useita kiintoisia alustuksia, jotka innostivat ryhmäläiset monipuoliseen ajatustenvaihtoon. Seura kiittää Joensuun maantieteilijöitä päivien järjestämisestä.

Julkaisutoiminta

Fennia-sarjan toimittajana on toiminut dosentti Paul Fogelberg. Hänen avustajanaan oli syyskuun loppuun saakka FL Merja Karivalo, lokakuun alusta FL Ulla Elo. Kuten jo edellisellä vuonna niin myös toimintavuonna 1980 *Fennia* ilmestyi kahtena niteenä. Sarjaan tarjottujen tutkimusten ennakotarkastajat ovat olleet lähes poikkeuksetta *Fennian* toimituskunnan jäseniä. Kyseinen toimituskunta on toimintavuoden aikana hieinan uusiintunut. Vuonna 1980 on *Fennia*-sarjassa julkaistu seuraavat tutkimukset:

N:o 158: 1 Olavi Heikkinen: Mountain pine radial growth and the forest limit zone in Gadmental, the Swiss Alps, ss. 1—14.
Matti Häkkinen: Areal concentrations in certain aspects of Finnish forestry, ss. 15—26.
Jouko Alestalo: Systems of ice movement on Lake Lappajärvi, Finland, ss. 27—39.
Matti Seppälä & Jukka Rastas: Vegetation map of northernmost Finland with special reference to subarctic forest limits and natural hazards, ss. 41—61.

N:o 158: 2 J. Ashley Selby: Field afforestation at the farm level in Finland, ss. 63—81.

Guy Södérman: Slope processes in cold environments of Northern Finland, ss. 83—152.

Aikakauskirja *Terran* vastaavana toimittajana on toiminut apul.prof. Erkki Jauhainen ja toimitussihteerinä FL Lassi Karivalo. *Terran* toimitusneuvostoon ovat kuuluneet dosentti Paul Fogelberg, FT Olavi Heikkinen, prof. Juhani Hult, prof. Aarne Nyysönen ja apul.prof. Kai-Veikko Vuoristo. *Terran* toimitus ja toimitusneuvosto ovat pitäneet 14. 1. kokouksen, jossa selvitettiin *Terran* nykyistä ja tulevaa julkaisupolitiikkaa. Vuonna 1980 on julkaistu tavanomaiset neljä *Terran* numeroa. Sisältö on koostunut pääasiassa artikkeleista, katsauksista ja keskusteluista. *Terran* numeroiden yhteinen sivumäärä oli 219.

Suomen Kartasto. Suomen Kartaston tiedellinen toimituskunta on nimitetty entisessä kokoonpanossaan uudeksi kolmivuosisikaudeksi syyskuun 1980 alusta alkaen. Prof. Stig Jaatinen jatkaa toimituskunnan puheenjohtajana. FM Jussi Keinänen toimii päätoimittajana. Varsinaisina toimittajina jatkavat FK Pentti Alalammi, FK Erkki Helin ja FK Risto Talman. Suomen Kartaston valmistus etenee nyt 12 toimitusprojektina, jotka toimivat eri paikkakuntien korkeakouluissa ja laitoksissa. Valmistumisvuorossa ovat lähinnä vihkot »Maatalouden rinnakkaiselinkeinot ja kalastus», »Maatilatalous», »Suomen kartoitus» ja »Väestö».

Talous

Seuran taloudellinen tilanne on pysynyt koko toimintavuoden ajan hyvänä. Julkaisutoiminta on voinut jatkua ilman rahoituskellisiä häiriöitä vastoin kuin useina taannoisina vuosina. Seuran julkisen talouden elpyminen johtuu mm. Seuran harjoittamasta säästäväisyydestä. Myöskin Seuran yleinen toiminta on ollut taloudellisesti tasapainossa. Yleistä toimintaa on rahoitettu jäsenistön jäsenmaksuin. Valtio tuki Seuran välityksellä Suomen XV maantieteilijäpäivien rahoitusta kiitettävällä tavalla. Seuran toimihenkilöiden (*Fennian* ja *Terran* vastaavat toimittajat ja toimitussihteerit, Seuran sih-

teeri, rahastonhoitaja ja notaari) palkkioita nostettiin noin viiden vuoden tauon jälkeen 50—150 markalla/kk.

Seuran tilintarkastajina ovat toimineet KTM Tytti Oukari-Hannonen ja dosentti Ritva Ruotsalo-Aario. Varatilintarkastajina ovat olleet prof. Erkki Hirvonen ja KTM Heikki Heinimäki.

Kirjasto

Seuran kirjaston uudelleenjärjestely on saatu muodollisestikin lopulliseen päätökseen. Kirjaston valtiolle luovuttamisen johdosta järjestetty juhla pidettiin lokakuussa. Seuran kirjasto on nyt Helsingin yliopiston luonnontieteellisessä osastossa Aura-talossa.

Toimintavuonna Seura on saanut uuden Suomen Kartaston tähän mennessä julkaistut vihot, »Metsätalous» ja »Julkinen hallinto», 60 kappaleena kuten Maanmittaushallituksen ja Seuran välisessä sopimuksessa on määrätty. Seura on päättänyt lähettää näitä ja myöhemmin ilmestyviä vihkoja 34 sellaiselle vanhalle ulkomaiselle maantieteelliselle seuralle, joiden kanssa sillä on ollut vaihtoyhteys.

Toimintavuonna Seuralla on ollut 460 ulkomaista vaihtopistettä. Edellisenä vuonna niitä oli kolmea vähemmän.

Vaihtokirjallisuutta Seuralle on saapunut 18,77 hyllymetriä. Julkaisuja on saatu ulkomaisten vaihtosuhteiden kautta kaikkiaan 564 sarjasta; viime vuonna vastaavien kausijulkaisunimikkeiden lukumäärä oli 504. Seuran kirjastonhoitajana on toiminut edelleen prof. Kalevi Rikkinen.

Edustukset

Seuralla on ollut edustus toimintavuoden aikana mm. seuraavissa yhteyksissä:

- IG:n Kansalliskomiteassa, FT Olavi Heikkinen
- Suomen Kartaston tieteellisessä toimituskunnassa, prof. Stig Jaatinen
- Royal Geographical Societyn 150-vuotisjuhlassa Lontoossa, prof. Pentti Yli-Jokipi

- Maailman luonnonsuojelustrategian julkistamistilaisuudessa 5. 3., apul.prof. Erkki Jauhiainen
- Toimikunnassa »Delegationen för den svenska litteraturens främjande», prof. Stig Jaatinen
- Suomalaisen kirjallisuuden edistämisvärojen valtuuskunnassa, prof. Toive Aartolahti
- Tieteellisten seurain valtuuskunnassa ja sen työvaliokunnassa, prof. Kalevi Rikkinen
- Suoseuran 30-vuotisjuhlassa 25. 3., FT Olavi Heikkinen
- Nordenskiöld-neuvottelukunnan järjestämissä Nordenskiöld-instituuttihankkeen julkistamistilaisuudessa 17. 4., prof. Kalevi Rikkinen
- Tieteellisten seurojen yleisessä edustajakokouksessa 22. 5., FT Olavi Heikkinen
- Tieteellisten seurojen kirjastokokoelmien luovutusjuhlassa valtiolle 23. 10., prof. Kalevi Rikkinen
- »Second International Conference of Scientific Editors»-konferenssissa Amsterdamissa 13.—17. 10., Fennian edustajana dosentti Paul Fogelberg
- Suomen XV maantieteilijäpäivillä Joensuuissa 8.—9. 11., prof. Toive Aartolahti ja FL Lassi Karivalo (Terran edustajana)

Loppukatsaus

Suomen Maantieteellinen Seura on selviytynyt 1970-luvun taloudellisista vaikeuksistaan. Niinpä Seura suhtautuu alkaneeseen 1980-lukuun toiveikkaasti. Seura voi suunnata tarmonsä toimintansa monipuolistamiseen ja aktivoimiseen. Seuran piirissä onkin ilmennyt voimakasta tarvetta ja halukkuutta mm. maantieteellisen koulutuksen ja tutkimustyön edistämiseen sekä uusien tieteellisten yhteyksien ja toimintatapojen luomiseen. Julkisen vallan rohkaiseva tuki ja myötämielisyys tulevat helpottamaan näihin tavoitteisiin pyrittäessä.

OLAVI HEIKKINEN
sihteeri